

Vragen van GEESTELIJK EN ZEDELIIK LEVEN

Onze houding ten opzichte van Christelijke artsen.

Over dit onderwerp ontving ik een vraag van een onzer lezers. Omdat het de zaak m.i. op de juiste manier aan de orde stelt, en ook, omdat het reeds verschillende opmerkingen geeft, die ik anders zelf zou willen maken, geef ik 't schrijven waarin ze me gedaan werd hier in zijn geheel een plaats. De brief luidt:

Voor uw rubriek „Vragen van geestelijk en zedelijk leven” zou ik gaarne een vraag willen inbrengen, mij van te voren overtuigd houdende, dat u die in uw rubriek zult willen beantwoorden. De vraag is deze: „hoe moet als christenen onze houding zijn tegenover een christen-arts? Hebben wij den moreelen plicht zulk een dokter in zijn arbeid te steunen, in dien zin dan, dat wij hem als onzen dokter nemen?”

Ik vraag dat, omdat ik ontdek heb, dat bij „onze menschen” te weinig leeft de behoefte aan een christen-arts. Men vindt het wel aardig als een dokter christen is, als hij gereformeerd is, maar daar vraagt men niet allereerst naar, hoofdzakelijk is: is hij wel bekwaam. Niet het christen-zijn, maar de bekwaamheid is primair. Nu is m.i. ook de bekwaamheid een voorname eisch; ontbreekt er aan de twee elementen christelijkheid en bekwaamheid iets, dan deugt de christendokter niet. Maar om al bij voorbaat te zeggen: „Ja man, nu moet je eerst maar eens je bekwaamheid toonen, en als die even groot of liefst nog grooter is dan van anderen, dan hebben we je wel graag als dokter, vooral ook omdat je christen bent” dat lijkt me toch niet zuiver. Als 't goed was, zou 't toch zóó gaan, geloof ik, dat de menschen zouden zeggen „we zijn blij dat er een christendokter is, van wien we weten dat hij met ons mee kan leven niet alleen op 't gebied van 't lichaam, maar ook op 't gebied van den geest, dat als ik bij hem kom met mijn klachten, hij mij beter zal begrijpen. Men zou inzien dat een christen-dokter, niet, zooals een ongeleevde vaak, het geloofsleven neerdukt, maar dat een christen-dokter kan mééwerken aan den bloei van het geloofsleven in een gemeente. Vanuit dezen gezichts-hoek wordt er niet eerst gevraagd naar bekwaamheid; mocht later duidelijk blijken dat er, wat dat betreft, gebreken zijn, dan staat de zaak heel anders.

Nu wil ik niet zeggen dat er onder ons niet zijn die er óók zoo over denken, maar ik vrees van velen niet. Ik heb hier mijn eigen gedachte reeds gegeven, en nu zou ik graag van u hooren — als u zoo vriendelijk wilde zijn — of u mijn gedachte deelt, of ik zuiver zie naar uw meening. En wellicht vindt u — zoo u 't niet met me eens mocht zijn — tevens in uw beantwoording in „De Reformatie” de gelegenheid, om op de boven geconstateerde fout te wijzen, opdat mede ook daardoor de houding van velen van „onze menschen” gewijzigd worde.

U bij voorbaat hartelijk dankend voor uw beantwoording.

vanwaar de scepter uitgaan zal, bevestigd. Christus komt niet in de wereld om het te probeeren. Hij heeft het maar te doen, al wat Hem van den Vader bevolen is, en Zijn loon ligt klaar. Hij tast niet in den blinde, maar Zijn weg is gebaad. Hij is een Koning reeds, als Hij geboren wordt.

God bindt den Zoon, die ter verlossing uitgezonden wordt, en Wiens ooren vol ontfemmen hooren zullen, de bedden, wanneer ze roepen: Kyrie eleison. — God bindt den Zoon aan zijn verbond. Zoo geeft Hij rechten aan alle bondelingen om te pleiten bij Hem, totdat Hij hen genadig zij. En zoo verzekert Hij opnieuw Zijn arme volk, dat als dwalende schapen is en in welks harten neigingen bestaan om elken lokroep der bevrijding te volgen, dat het bij Christus terecht is. Dat het niet mistast, zoo het naar Hem de handen uitsteekt.

„Zoon van David.” Daar liggen de banden. Daar is het woord, dat ons vertroosting geeft. Want daar liggen de rechten van den God der praedestinatie.

De geest van deze eeuw verleert de menschen naar het recht te vragen. De revolutiegeest gaat rond en prijst de kracht en de daad. Hij vleit de sterke menschen, die nergens voor buigen, ook voor het recht niet. Hij leert te bewonderen het kapitaal, en den grooten bond der arbeiders en den soldaat. Hij roept tot aanbidding van de macht en van den sterken man. Vergoeding van het geweld predikt hij de wereld aan.

De geest, die uit God is, zoekt de gerechtigheid. Al wat er is en zich uitgeeft voor nuttig en voordeelig en heilzaam en verlossend, moet voor God kunnen bestaan. God is de Rechter, die oordeelt. Dan is het niet de vraag of iets voordeelig is en nuttig en mooi en hoeveel goeds het wel bereiken kan, maar 'tis de vraag, of het recht is.

Er is een christendom, dat grootendeels zijn kracht en zijn élan, zijn overtuigingsmacht en zijn overwinningen, dankt en danken wil aan zijn macht, aan zijn geweld. Dat is het christendom der bevindingspredikers, in ouderwetschen en modernen vorm. Dat is de beweging, die het in de

Met het oordeel van den schrijver kan ik het zeer goed eens zijn. In 't afgetrokken zou ik wel de door hem gestelde orde: eerst vragen naar de christelijke belijdenis van een arts en dan pas naar zijn bekwaamheid, willen omkeeren. Maar in de praktijk zal dat wel niet veel verschil maken. Ten minste, als wij „leeken” bescheiden genoeg zijn, om te begrijpen, dat de bekwaamheid van een arts behoort tot de dingen waarover we al heel slecht kunnen oordeelen. Zeker te gebrekkig om uit te maken wie van twee, drie of nog meer artsen de bekwaamste is. De eenige maatstaf dien we hebben, zijn toch eigenlijk de resultaten van hun praktijk, en die resultaten hangen waarlijk niet alleen van hun bekwaamheid af. Ze worden mede bepaald door de „gevallen” die ze te behandelen krijgen, door de omstandigheden waaronder de behandeling plaats heeft, en — door den zegen Gods op hun werk.

Het zijn dan ook doorgaans heel andere dingen dan z'n bekwaamheid die beslissen over den toeloop van een arts: vlotheid in den omgang, vriendelijkheid, opgewektheid enz.

En, natuurlijk, dat zijn dingen die óók wat waard zijn — vooral in de ziekenkamer.

Maar voor een christen die niet in oppervlakkigheden blijft hangen zullen ze nooit opwegen tegen christelijken ernst, die een gewelensvolle behandeling waarborgt, om niet meer te noemen.

Bovendien zou ik er nog op willen wijzen, dat wij, christenen, hebben we de keus — zoolang overtuigend-gebleken ongeschiktheid het ons niet verbiedt — ook hierom aan een christelijk arts voorkeur hebben te geven, omdat we daardoor onze christelijke jongelui aanmoedigen tot de medische studiën en zoo de christelijke beoefening van de medische wetenschap steunen, de eere onzes Gods bevorderen, en — ook de medische Faculteit onzer Vrije Universiteit helpen worden wat ze wezen moet.

Correspondentie.

Ik haast me, hierbij ook even te antwoorden op twee vragen, die reeds geruimen tijd geleden bij me inkwamen, en die ik op onbegrijpelijke wijze uit het oog verloor.

De eerste gaat over de zekerheid van gebedsverhooring in stoffelijken nood.

Voor de beantwoording daárvan mag ik stellig wel verwijzen naar wat ik over dat onderwerp schreef in de nummers van 6 April en van 4 Mei j.l.

De tweede raakt het optreden van Doopgetuigen.

Mijn antwoord daarop is, dat ik op de gestelde vraag niet kan ingaan, omdat 't optreden van Doopgetuigen in onze Kerken, en terecht, nooit als grond heeft gegolden voor het recht van een kind op den H. Doop — eenige grond daarvoor is altoos z'n in-zijn in het Verbond Gods door zijn geboorte uit geloovige ouders (of in tweeder instan-

vroomheid en de geslaagde conferentie, in het geringe of het groote aantal der bekeerden zoekt.

Maar in het uur, dat de verklager der broeders optreedt en zijn venijnig twisten met God en met de menschen niet oppervlakkig wordt gepasseerd, maar ernstig wordt genomen, komt over dit christendom de verlamming. Vanwege de vraag, of het niet één groote vergissing is. Dan sterven de psalmen weg, die van bevinding en verlossing roemen; en waar tevoren eigengerechtigd besef van „macht” was, komt de verslagenheid der onmacht.

Dan weet slechts het geloof, dat naar de rechten des Verbonds te vragen leerde, met zekerheid zijn weg te gaan. Want dat geloof weet van „den Zoon van David”. Dat is te zeggen: het kent zijn God, die groote dingen deed en die manifesteert Zijn wondermacht in 't zenden van den Geest, die Maria overschaduwde en den Zoon van God geboren worden doet, doch die intusschen maintineert al de rechten van Zijn verbond. En het weet ook van zijn onmacht, die het als schuld, als on-recht belijden leerde. Zoodat het met die openbaring van Gods krachten tot verlossing zich vertroosten gaat, omdat het recht in genade des Verbonds is gehandhaafd voor allen, die van Davids Zoon en Heer de onderdanen zijn.

Ja, wij hebben kleine kracht, maar wij hebben recht! Christus is Davids Zoon, Zijn rechten zijn verzekerd en de onze in Hem. Het ambl van de kerk, die Hem als David, als haar Koning erkent, mag de poorten van den hemel wijd open zetten met de sleutels van het koninkrijk der hemelen voor allen, die gelooven. Want Hij, dien het predikt, is de Gerechtigde, temidden van Zijn volk.

Niet zij, die het best kunnen praten, en die met hun inzicht brutaalweg heerschen over anderen, zijn de grooten in Zijn koninkrijk. Maar slechts degenen, die voor Zijn rechten buigen, die Hij bezat en heeft gehandhaafd, toen zij onrecht indronken als water.

„O God, geef den Koning uwe rechten! Hij zal de zielen der armen en ellendigen van list en geweld bevrijden.” Dat is het gebed „voor Salomo”, dat is te zeggen, voor den Zoon van David.

Wansverd a. d. Streek.

R. SCHIPPERS.

tochtje-spelen van de Jeruzalemsche jeugd na den Palmzondag. Wat die deftige en vrome Farizeërs zich daaraan ergerden! En gaat het ons vaak niet precies zoo? Wij eischen immers in het religieuze van onze kinderen ook zoo vaak het groot-menschelijk decorum.

Een opmerkelijk verschijnsel in de speldrift is de vernietigingsdrang. Er zijn tijden, dat het kind z'n speelgoed opzettelijk vernietigt, soms wel juist dat, waarvan het het meest heeft gehouden. Dat daarin een bijzonder boosaardige trek zich zou openbaren is vermoedelijk te ver gezocht. Ik geloof, dat men ook hierin weer vaak het kind misverstaat, en er niet meer in moet zien dan een mislukt streven naar de heerschappij over de dingen, welke ontmoediging zoo wordt afgereageerd.

Aanverwant zijn de kibbelzucht en de vechtlust bij gezonde kinderen, welke blijkbaar eveneens behooren bij de voor-studie tot de levens-taak.

Bizondere aandacht verdient de zin voor „spotterny en soltorny”. In Groningen heeft men daar een mooi en zeer karakteristiek woord voor: maljoagen. Welnu, dat „maljoagen” zit een gezond kind in 't bloed. Al weer iets dat wij volwassenen zoo vaak verkeerd verstaan. Er zijn er, die hierin wel een zeer boosaardigen trek zien en Salomo grif toegeven, dat de dwaasheid in het jonge menschenhart gebonden is. Ja, zulke argumenten zijn wel zeer goedkoop. We spreken wel eens van „Páge sans pitié” en meenen dat deze wreedheid en ongevoeligheid toch wel eigen is aan het kind-leven. „Toen God de menschen schiep”, schreef eens een wanhopige achttiende-eeuwsche schoolmeester op zijn uithangbord, „schiep hij wel de grooten, maar niet de kleenen”.

Is dat alles zoo?

Hebt u wel eens opgemerkt, hoe in het kind de „zin” leeft voor het koddige en het komische — en dat vooral in bepaalde vormen en bewegingen? Kinderen gaan graag — en in volen ernst! — met een mombakkes over de straat. Vooral 'n lange neus is erg gezocht. Onze biscuitfabrikanten geven blijk van psychologisch inzicht door juist deze dingen als reclame-lokmiddel aan de kleine hoodschaploopers uit te reiken.

Daarom is het Jan Klaassen-spul zoo'n écht kinderspel en het is niet te verwonderen, dat tal van kinderen — ook wel volwassenen in wie het kind-zijn nog niet is afgestorven — zoo gaarne eens kijken naar de vertooningen van Jan Klaassen 's Zaterdagavonds op 't Damplein te Amsterdam.

Het z.g.n. „spotten” met menschen, die in hun verschijning iets afwijken van wat kinderen gewoon zijn te zien, is niet altijd een spotten.

L. VAN KLINKEN.

bij God, een mensch geboren wordt, in alles ons gelijk, uitgenomen de zonde, en in Wien al de volheid Gods lichamelijk woont, dan gaat God niet voorbij aan vader David en zijn huis. Dan moet er ook een vrouw zijn, uit Nazareth en spoedig daarna een man, met name Jozef, uit het huis en geslacht van David. En de God van het wonder geeft van Zijn vroeger werk niets prijs.

God van het wonder is Hij. Hij laadt de scheping met de krachten der herschepping tot bezwijken toe. Opnieuw vangt de Geest Zijn scheppingswerk aan. Er moet iets nieuws gemaakt worden, van onder op. Nochtans zoekt de Geest de werkplaats voor zijn herscheppenden arbeid niet buiten de wereld. En in de wereld niet buiten het geslacht van de koningen van 't volk van God.

Het is nu duidelijk, dat God in Zijn verlossersdaad van 't zenden van Zijn Zoon de wereld zoekt en in de wereld Zijn volk.

...

Want 't evangelie heeft pretenties om het bevrijdend woord te spreken onder een volk, dat als de schapen is, die geen herder hebben. Maar de pretenties van het evangelie zijn de rechten van God, van den God des Verbonds. Het is dan wel een zeer vervallen koninkrijk, dat koninkrijk van David; maar het is een eeuwig koninkrijk, omdat het 't koninkrijk is van God. En in Israël zullen ze geen herder hebben, dan dien God beschikt heeft.

God komt te geven den Verlosser aan de wereld; nu, Hij heeft den troon voor Hem reeds lang gesticht en evenzoo de stoelen van 't gerecht. En de Geest komt scheppen den nieuwen Koning, maar Zijn werkterrein heeft God voor Hem bewaard; de Koning komt, en al is er voor Hem „geen plaats”, zijn rechten hebben eeuwenlang gegolden en gelden nog.

Tegenover de leer der „algemeene verzoening” pleiten wij voor het belijden, dat God een volk verkoren heeft, dat Hij wil zaligmaken, want Hij zet het kruis niet in de wereld met de kans voor de hel, dat het ijdel zou zijn. Neen, het is niet ijdel, en Christus ziet „zaad”, want de God der Verkiezing en van het Verbond heeft het volk, dat zalig worden zal, bewaard, en den troon,

an, dat onder inderspel zoo-oorl via deze lringen tot den

n van de moei-schoonste op-bloeien eigen

komt al aan-vaarom het

en ziel, het shoeffe; het, geen middel ist.

an binnen uit? het spel ont-t die losgerukt

cht heeft naar hijsel in het verschillende n.

als een soort enskracht. Er et kind zekere l. in het spel

dat het spel hool van het de geestelijke atgene wat in m, als in een t ontwikkeling Daarom is in van het kind van meerdere t de eigenlijke

ruimere betee-

Het begint al et het „tallen”, n, opgevat als t spreken. Het spraakmecha-ks de gedach-tist de spraak- bizonder be-de spraak der regen. In zijn — en dat niet jaar: er liggen len mensch — rborgenheid te

alles betreft aardige spel-k, misverstaan. strokken in de v. aan het in-

spreekt Chris-at ver uitrijst- schapen toe. an gaat Jezus les, Judas en Hij dat onge-h als Hij dan len onwetigen muur, 't in Zijn gedachten er het snoode erven! En de a. Zijn komen el anders. „Ik bben en over- Herder.”

is noodig, om an de geboorte a van David” iak een heele e situatie zijn zijn erfrechten Maria's Zoon. reer de positie el deze woor-en troon van

et verlossende an Israël, die et leiderschap.

Zijn verbond verk, waarvan verhaalt, aan-t Hij eertijds

komen is voor l den Heiland terie van den onmiddellijke Geest. Dan is a wat er was, i toen de Geest s dat wonder uwen vervult at onder ons bben tot een zoonde schuld

tie: groot-ouders) — maar enkel als waarborg voor de opvoeding van 't kind naar den eisch des Verbonds.

Deze opmerking alleen zal vrager wellicht reeds bevredigen. Zoo niet, dan hoor ik wel meer van hem.

B.

F.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Biografieën.

Het schrijven van een biografie stelt bijzondere eischen.

Immers er is gevaar, dat de schrijver zijn held idealiseert; het mooie wordt eenzijdig naar voren gebracht, en het verkeerde achterwege gelaten of vergoelikt. De lezer krijgt alzoo een onzuiver beeld.

Of ook is het mogelijk, dat de auteur de kleinigheden als groote dingen voorstelt; er is zoo weinig gedaan en gebeurd, wat inderdaad de vermelding waard is, en daarom schreeft men de zaken op, of men fantaseert er wat bij. Dat ook op deze wijze een scheeve voorstelling van den persoon in kwestie wordt gegeven, behoeft geen betoog.

Wij dachten hieraan, toen wij ter aankondiging ontvingen eenige biografieën uit de zendingswereld en van het Evangelisatieterrain, van den uitgever Erven J. Bijleveld te Utrecht.

Doch laten wij er direct aan toevoegen, dat de tweede fout, zooveen genoemd, o.i. hier niet voorkomt. Wellicht zou men kunnen zeggen, dat Kate Lee te veel verheerlijkt wordt, en vraagt men zich af, of Redwood niet teveel zoowel de personen als den arbeid der Heilsoldaten idealiseert.

Maar wij willen eerst de biografieën noemen, die keurig zijn uitgegeven in handig formaat, en alle vier waard zijn gelezen te worden. Zij maken den lezer beschaamd en geven naast talrijke interessante beschouwingen en bijzonderheden ook geestelijke stichting en verheffing. Het zijn:

- 1) Mary Slessor, de blanke koningin, haar avonturen, heldenmoed en geloof, door W. P. Livingstone.
- 2) Het blijde offer, levensschets van stafkapiteine Kate Lee, door Minnie L. Carpenter.
- 3) Voetsporen van Christus, een epos der achterbuurten, door Hugh Redwood.
- 4) God in de schaduw, door Hugh Redwood.

„Mary Slessor” achten wij als biografie een model. Als een panorama gaat het leven van deze voortreffelijke vrouw, heldin des geloofs en uitverkoren zendeling aan onze oogen voorbij. De schrijver laat het goede duidelijk uitkomen; wij weten aan het einde van het boek, dat zij buitengewoon veel heeft tot stand gebracht, en op schier ongeëvenaarde wijze haar werk heeft verricht, maar hetgeen in haar te berispen viel, in elk geval minder aantrekkelijk was, wordt ook niet verborgen gehouden. Zoo lezen wij, dat haar leven op zichzelf, temidden van de wilden, haar ruw maakte; zij bleef wel dezelfde lieve vrouw, maar verloor toch iets van het zachte vrouwelijke.

Wie was Mary Slessor?

Zij was een Schotsche, geboren in Aberdeen in 1848. Als jong meisje droomde zij haar droomen, om menschen gelukkig te maken en van het kwade te verlossen. Na een moeilijken tijd van arbeid op een fabriek werd haar wensch vervuld en werd zij uitgezonden naar Afrika, om te arbeiden als zendeling in de groote kolonie Nigeria. Aan de Kruisrivier aldaar was de Schotsche zending in 1846 den arbeid begonnen onder menschen, die echte barbaren waren en volkomen gedegenereerd.

Een korten tijd was Mary tehuis bij een pionier van het werk, maar toen zij hoorde van de vreeselijke ongerechtigheden, die onder de zwarte bevolking geschieden, haastte zij zich om de Efiktaal te leeren, en gaf zij les aan de kleurlingen, jongens en meisjes. Een ernstige ziekte noodzaakte haar tijdelijk naar Schotland terug te keeren, maar daarna begon zij den eigenlijken arbeid onder de bevolking, die haar spoedig den naam van „Ma” bezorgde; „Ma” toch is in de Efiktaal een titel, die uit eerbied gegeven wordt.

Vooraf keerde zij zich tegen de vreeselijke gewoonte van het doden van tweelingen; zij heeft er velen van den dood gered, meermalen met gevaar van haar eigen leven. Ook tegen andere misbruiken, als gebruik van sterken drank enz. streed zij met alle kracht en ook met veel zegen. Zelfs drong zij steeds dieper door in het onherbergzame land, en vestigde zich onder de meest gedegeneerde stammen trots ernstige waarschuwing van de zijde der zendelingen. Maar zij hield vol en overwon.

Laten wij iets van haar drukken arbeid noemen. Wij lezen op blz. 110: „Ma had het zeer druk. Zij leidde een dagschool, preekte voor vierhonderd menschen, onderwees een Bijbelklas en gaf les op de Zondagsschool, ontving van 's-morgens tot 's-avonds bezoeken, dwaalde door de

bosschen en kwam op goeden voet met de verlegen Inlanders. Nu en dan ging zij met haar kano de Kreek op tot Arochuchu en bezocht de dorpen, aan de oevers gelegen. Kerken met rieten daken verrezen overal.”

Maar wij kunnen niet meer van haar noemen. Men leze dit mooie zendingsboek, belangrijker en boeiender dan eenige roman.

Hoe de arbeid aldaar, vooral van haar, vruchten gedragen heeft, blijkt uit deze statistiek: 27 zendingsposten met 200 buitenposten, die 11000 leden tellen; een opleidingsschool, die reeds 250 onderwijzers afleverde, een Theologische School waar predikanten worden opgeleid; in verschillende inrichtingen worden meisjes en vrouwen voor allerlei werk bekwaamd; ook is er een groote melaatschen-kolonie, en te Arochuchu, de bakermat van den vreeselijken jujustam, zet het Slessorhuis het werk van „Ma” voort.

In 1915 is zij gestorven, en de droefheid was algemeen. Het volk riep weenende: „Adiaha Makara is dood. Wat moeten wij beginnen? Hoe moeten wij leven? Onze Moeder is dood”.

* * *

Van een heldin des geloofs vertelt ook Minnie Carpenter in „Het blijde offer”. Wij achten dit boek, hoe uitnemend ook, niet zoo goed geschreven als dat over Mary Slessor; het is wat verward; ook wordt Kate teveel verheerlijkt.

Maar daarom is het toch wel een mooi boek. Wij komen hier uitstekend op de hoogte met het Leger des Heils, met zijn streven en bedoelingen, idealen en ook wel eenzijdigheden.

Niemand minder dan Kommandant Bouwe Vlas schreef een „Voorwoord”, waarin hij o.a. zegt, dat het een beginsel van het Leger des Heils is, aan vrouwen in den dienst des Evangelies dezelfde rechten toe te kennen als aan mannen. Ja, reeds sinds 50 jaren ruimt het Leger voor de vrouw een plaats in in zijn arbeid, welke haar toekomt in overeenstemming met haar gaven.

Kate Lee klom in het Leger tot steeds hoogere posities op. Ten slotte werd zij Stafkapiteine. Zij deinsde voor geen arbeid terug; dronken mannen, beesten soms, sprak zij aan, en wist menigeen op den rechten weg te brengen en te doen knielen voor Jezus.

Zij verwierf den naam van „Engel-Adjudante”; zoo iets spreekt boekdeelen.

Liefde en geloof waren de bron van haar kracht. Maar zij zorgde ook, dat de bron niet uitdroogde; haar gebedsleven was rijk; ook studeerde zij ijverig, en bereidde zich steeds ernstig voor voor haar toespraken.

Ten slotte, toen de ijver voor God en Zijn Koninkrijk haar verteerd had, werd zij opgeroepen tot hooger dienst, zooals men het sterven in het Heilsleger noemt. In haar laatste oogenblikken klaagde zij: „O, de menschen, de menschen! Ik heb het hart niet, dat ik ze wegzend”. Dat is typeerend voor haar, wier hart altijd uitging naar de ellendigen, die in grooten getale zich rondom haar verzamelden.

Al stemt men niet in alles in met de methode van het Leger des Heils, dat kan toch geen reden zijn om den velen gezegenden arbeid van het Leger niet te waardeeren, en helden en heldinnen als Kate Lee te bewonderen en van haar te leeren.

* * *

„Voetsporen van Christus” is geen biografie in den gewonen zin van het woord, maar draagt toch wel een biografisch karakter; de schrijver, Hugh Redwood, vertelt hier van zijn ondervindingen bij den arbeid van het Leger des Heils in de dusgenaamde slums.

Weet gij, lezer, wat de slums zijn? Redwood verhaalt ervan in dit boek op zeer boeiende wijze. Vreeselijke toestanden heerschen er, die het hart sneller doen kloppen als men er van leest. En wat zijn deze Heilsoldaten met moed en kracht vervuld, dat zij juist in deze schrikkelijke achterbuurten kunnen en durven arbeiden! Ja, zij zijn de eenigen, die zich het lot van deze ongelukkigen aantrekken, en in betoon van echt Christelijke barmhartigheid zich over deze ellendigen ontfemen.

Redwood is journalist, maar bekeerd tot het Leger. Hij beschikt over een zeer goede pen. Dit boek is in zijn geheel als een drama, maar toch heeft de beschrijving van de liefde tot Christus den boventoon.

Nauw sluit zich hierbij aan het tweede boek van Redwood: „God in de schaduw”, waarin hij zijn eigen levensgeschiedenis vertelt, veel uitgebreider dan in „Voetsporen van Christus”. Hij verdedigt het Leger des Heils ook in zijn tweede boek, wij zouden haast zeggen: door dik en door dun. Hij zegt dan ook in zijn Inleiding: „Men heeft over „Voetsporen van Christus” gezegd, dat het een verheerlijking is van het Leger des Heils ten koste van andere godsdienstige genootschappen. Mogelijk zal nu dezelfde onverdraagzame minderheidsgroep dit boek ook om deze redenen aanvallen.”

Och neen, wij denken er niet aan dit zijn boek te veroordeelen, al achten wij het niet zoo goed geschreven als zijn „Voetsporen van Christus”. Wij kunnen gelukkig nog het werk van anderen

waardeeren, en achten het Leger des Heils in menig opzicht hoog, en een voorbeeld. Maar dan moet Redwood niet van de aanhangers der Engelsche Staatskerk, of van de Afgescheidenen dier kerk, van de Roomschen en van andere kerken spreken als „secten”!

„God in de schaduw”, de titel is sprekend: God wordt gezocht en gepredikt in de donkerheid van deze wereld, in de achterbuurten, waar de menschen lichamelijk en geestelijk in de schaduw zitten, in de schaduw des doods.

Er gaat een sprake uit van deze beide boeken van Redwood, waarnaar wij hooren moeten. En worde dit hooren ons ten zegen!

J. D. W.

Pluriformiteit der kerk.

Prof. Greijdanus schreef nog meer over de kwestie. In Friesch Kerkblad van 6 Juli 1917, nr. 36, 11e jrg.) treffen we volgend artikel van zijn hand aan:

Onder het opschrift Dan toch officieel in orde schrijft de „Waarheidsvriend” van 29 Juni j.l. o.a.:

„Meer dan eens hebben wij er op gewezen, dat in onze Hervormde Kerk officieel is vastgelegd en telkens officieel is erkend en bevestigd, dat het in onze Hervormde kerken gaan moet om (naar?) de leer, vervat in onze belijdenisschriften... Maar als nu maar vastgehouden wordt, dat de Hervormde Kerk officieel haar belijdenis heeft en officieel is vastgelegd, dat ieder in de Hervormde Kerken zich naar de beginselen der belijdenisschriften heeft te gedragen, dan hebben we al veel gewonnen. Dan is de Hervormde Kerk althans niet de valsche kerk. Dan is de Hervormde Kerk althans niet tot in haar wortel bedorven. Dan is de Hervormde Kerk de aloude Gereformeerde Kerk van Nederland.”

Hiernede wordt gezegd, dat in de „Hervormde Kerk” een ieder zich te gedragen heeft naar de beginselen der belijdenisschriften; en dan wordt uit die bewering de gevolgtrekking afgeleid, dat de „Hervormde Kerk” niet is de valsche kerk, maar de aloude Gereformeerde Kerk van Nederland.

Bezien we deze beide uitspraken wat van naderbij. Is die bewering de zuivere constatering van een feit?

En zou die conclusie in overeenstemming met onze Belijdenis zijn, ook al ware het beweerde metterdaad waarheid?

Degenen, die in de „Ned. Herv. Kerk” predikant willen worden, moeten vooraf met handteekening verklaren: „wij beloven in diep besef van onze roeping en in vertrouwen op God, dat wij daarin met ijver en trouw zullen werkzaam zijn om overeenkomstig de beginselen en het karakter van de Hervormde Kerk hier te lande het Evangelie van Jezus Christus te verkondigen en de belangen van het Godsrijk en in overeenstemming hiernede van de Ned. Herv. Kerk met opvolging van hare verordeningen naar vermogen te behartigen”. („Tijd Rijpt”, blz. 22.)

In die verklaring wordt niet gesproken van de beginselen van de Gereformeerde belijdenisschriften. Doch worden zij, hoewel niet met name genoemd, toch bedoeld? Zou m.a.w. de uitdrukking: overeenkomstig de beginselen en het karakter van de Hervormde Kerk hier te lande, gelijk van betekenis zijn met de woorden: „overeenkomstig de beginselen van de Gereformeerde belijdenisschriften”? Dat is niet wel aan te nemen. Reeds het woord karakter, dat hier naast het woord beginsel genoemd wordt, kan doen vermoeden, dat niet enkel op geloofs-overtuiging gedomeld wordt. En omdat voorts eene kerk iets anders is dan eene geloofsbelijdenis, zijn ook de beginselen en het karakter eener kerk wat anders dan de beginselen van een belijdenisschrift. Bij eene kerk hebben wij te doen niet slechts met een inzicht en geloof betreffende de waarheid, maar ook met een feitelijk bestaand iets en met eene ordening. Daarom zal in deze ondertekeningssomule, bij de bepaling van „de beginselen en het karakter van de Hervormde Kerk hier te lande”, ook wel rekening gehouden moeten worden met hetgeen in 1816 aan de Gereformeerde Kerken in ons land aangedaan is, en met wat diensgevolge en sedert de „Hervormde Kerk” feitelijk geworden is. Dat kan mede afgeleid worden uit de uitdrukkelijke voorwaarde, die volgt: „met opvolging van hare verordeningen”. In die woorden wordt geëischt en beloofd: de onderwerping aan de synodale reglementen.

Deze verordeningen zijn in laatste instantie den maatstaf van beoordeeling. Niet Gods Woord, en niet de Gereformeerde belijdenisschriften, hebben in de „Ned. Herv. Kerk” het hoogste gezag, maar de reglementen en verordeningen der synodale hiërarchie; althans ten aanzien van de predikanten en hun doen. Als daarom de „Waarheidsvriend” schrijft, dat officieel is vastgelegd, dat in de Hervormde Kerken een ieder zich naar de beginselen der belijdenisschriften heeft te gedragen, blijkt dit onjuist wat de predikanten betreft. En alzoo moet als antwoord op de eerste, straks gestelde, vraag gezegd worden: die bewering is niet de zuivere constatering van een feit. De werkelijkheid is in dezen anders, dan de „Waarheidsvriend” haar voorstelt.

Maar ook al zou de „Waarheidsvriend” in deze besproken bewering gelijk hebben, zouden dan de doot

het blad er in overeen Belijden werd, en w gant het e oordeeling schouwd r van onz Ijdenis stiglich en Gods, beho zij” (Art. 2 aan de va kenmer komstige worden, d kenmer ling te kerk, die macht en zich aan l bedient de Woord ver gelijk als op de men die heilige bestraffen (Art. 29.)

Als wij vatten, zie het oordee vrij wat dan met h genoeg n wamer m dat de beg moeten zij geene val geheel nie Zoo opper Zij spreek en prak zij van een betreffende de eerste kerk een d.w.z., dat God het h autoriteit a zij eigen mentsh voor ha Christus' goedvrie wie har verkeerdh Met eenen ten is, wa Ijdenis zich als v het gezag onze Bel mentsbedi men zich het gedrag sporen van der valsche

Er kan lij wat k Gods Woc als Zone door Hem het vonnis moet wora aan zichz zag in de sacrament ven, zich plaats van gaan, en bestrijden.

Zoo lich tusschen Belid de zoek gane verwerpin nog heel officiële belijdeniss en wil, d wat zwaa „Waarheic Herv. Ker aloude Ge neemt, en dat de G eenigerlei verklaard maar ruz Ijdenis

Het artikel kerk”.

Het slot v

Dr

Dr W. A.

Zelfs h een en an vastheid in het ge aannemen doeld. Ma alleen ver woorden s lijkheid v kerkbode niet al te Ik sta er